
“Prachtig hulpmiddel om na een celstraf de draad weer op te pikken”

De Rode Antraciet koppelt gedetineerden aan een opleiding tot jeugdvoetbaltrainer

Er is al jarenlang een tekort aan goed opgeleide voetbaltrainers op breedtesportniveau. In een schijnbaar heel andere wereld is het voor ex-gedetineerden na jaren van opsluiting niet makkelijk om in onze maatschappij te re-integreren, evenmin om een zinvolle invulling van hun hernieuwde vrijheid te vinden. Via een samenwerking tussen De Rode Antraciet, Voetbal Vlaanderen en een aantal bereidwillige voetbalclubs worden die twee problemen nu aan elkaar gekoppeld en worden gedetineerden nog tijdens hun opsluiting opgeleid in het trainerschap. Om na hun vrijlating aan de slag te kunnen gaan als voetbaltrainer.

AUTEUR: MARKO HEIJL

foto: shutterstock

DE RODE ANTRACIET

"De Rode Antraciet is een organisatie die sinds 2004 sport en cultuur organiseert in alle Vlaamse en Brusselse gevangenissen", vertelt Koen Korteweg. "De organisatie voorziet in een aanbod voor mensen in detentie, zowel gericht op zinvolle dagbesteding als op de ontwikkeling van competenties, met het oog op terugkeer naar de samenleving. De subsidies komen vanuit de Vlaamse overheid. Daarnaast bestaat er nog de mogelijkheid om op projectbasis subsidies aan te vragen via andere kanalen, als je bijvoorbeeld werkt rond participatie of op Europese projecten. Er zijn ook steden en gemeenten die er mee hun schouders onder willen zetten, omdat ze ook oog willen hebben voor deze kansengroep."

Een zonnige woensdagnamiddag in Herentals, op het kunstgrasveld van een club zoals er honderden verspreid liggen over heel Vlaanderen. De spelers op het veld, de cafetaria, de vrijwilligers, alles ademt hier de warme sfeer van authentiek grassrootsvoetbal. En naast een warme sfeer is er bij KSKS Herentals ook plaats voor een warm project. In samenwerking met De Rode Antraciet en Voetbal Vlaanderen geeft de club vandaag de kans aan gedetineerde Kevin om de training van de U16 te leiden.

Koen Korteweg is 'functionaris cultuur en sport gevangenis Wortel' bij De Rode Antraciet vzw, een organisatie die werkt aan een maximale interactie tussen gevangenen en de buitenwereld en hun de kans geeft op zelfontplooiing (zie kader). Korteweg legt uit hoe hij met De Rode Antraciet bij KSKS Herentals terecht kwam: "Vorig jaar vond het pilootproject om gedetineerden op te leiden tot voetbaltrainers in de gevangenis van Beveren plaats. Voor de stageplaatsen hebben we toen geput uit de kennisbank van Voetbal Vlaanderen. Zij hebben de kennis en kunde van hun aangesloten clubs. Zo ben ik terechtgekomen bij KSKS Herentals."

Gerrit Van Nueten is de voorzitter van KSKS Herentals, van het archetype vrijwilliger met een groot hart voor zijn club. En voor het sociale aspect van die club. "Tien jaar geleden hadden we 25 jeugdspelertjes", zegt Van Nueten. "We waren ervan overtuigd dat we een club op ons niveau zelfbedruipend konden maken door de tering naar de nering te zetten, en tegelijkertijd kinderen van straat konden houden en iets laten bijleren." Een typische breedtesportclub dus, waar de sociale dimensie primeert boven het behalen van titels. En die sociale dimensie reikt verder dan de eigen jeugd. Van Nueten: "De eerste informatie over het project kregen we in de gevangenis van Beveren. Het leek ons een heel mooi project, we waren meteen overtuigd. We zijn toen het gesprek aangegaan

met de ouders van de spelertjes. Als zij het niet zagen zitten, hadden we het niet gedaan. Maar de reacties waren heel positief. Uiteraard komt dan ook wel de vraag: 'Wat heeft die persoon mispeuterd?' We antwoorden dan ook altijd heel duidelijk dat we dat niet weten. Het kan natuurlijk wel zijn dat na verloop van tijd de stagiair dat zelf tegen de groep zegt, dat is volledig aan hem."

Ondanks het gebrek aan weerstand kan er tijdens het pilootjaar niet meteen worden ingestapt door KSKS Herentals. Van Nueten: "We wilden eigenlijk vorig jaar al iemand de kans geven, maar door de moeilijke mobiliteit tussen Beveren en Herentals was dat gewoon niet haalbaar. Toen er via De Rode Antraciet een tweede mogelijkheid kwam, nu vanuit de gevangenis van Wortel, zijn we wel concreet mee ingestapt in het project. Waarom willen we Kevin een kans geven? Wij zijn een club die mensen kansen geeft. Voor ons is het belangrijk dat iedereen zich hier kan ontplooiën, dat we mensen kunnen binden aan de club en zo sociale contacten, vriendschappen en kennis kunnen delen. Het is ons hoofddoel om mensen van straat te halen, samen te brengen, een tweede thuis te bezorgen. Ongeacht hun nationaliteit. We hebben hier meer dan twintig verschillende nationaliteiten rondlopen."

Tegenover dat soort concrete invulling van de veelbesproken 'maatschappelijke rol van sport' moet ongetwijfeld een mooi pak subsidies staan? Van Nueten: "Laat ons het zo zeggen: we bonken al tien jaar op de deur van Herentals, op den duur zien ze ons niet graag meer komen. Je brengt immers altijd hetzelfde verhaal. We vragen hun dan ook om onze club eens door te lichten van A tot Z. Wie is er hier ingeschreven? Zijn het mensen van Herentals? Wat voor achtergrond hebben ze? Vroeger werd er heel veel geld aan de voetbalclubs gegeven, dat dan ook nog eens verkeerd werd besteed.

"IN HET VERLEDEN ZIJN ER WEL WAT SLECHTE DINGEN GEPASSEERD, IK BEN BLIJ DAT IK NU IETS TERUG KAN DOEN"

Kevin, gedetineerde

Vandaag de dag kun je dat veel beter opvolgen. We zouden niet liever hebben dan dat ze onze hele boekhouding uitpluizen en zien wat we allemaal doen. Als je ziet dat de oprichter van de City Pirates tot baron wordt benoemd! Die zal ongetwijfeld schitterend werk hebben geleverd, maar wij doen juist hetzelfde op kleinere schaal. We zijn ervan overtuigd dat het besef bij de gemeente groeit van het werk dat wij leveren en de rol die wij in de maatschappij spelen, met name in onze stad. We geven niet op, we blijven ons ding doen."

gedetineerden. Daar moest iedereen dan eerst maar eens een tijdje goed over nadenken, waarna geïnteresseerden zich konden inschrijven. Dat waren er eerst een 25-tal. Die werden dan aan een aantal voorwaarden getoetst. Zo mag de veroordeling niks te maken hebben met moord, seksuele misdrijven of feiten met minderjarigen. Ook of de gedetineerden daarna in het land kunnen blijven, is een factor. En natuurlijk motivatie! Voetbalverstand kun je bijbrengen, maar de gedetineerde moet wel al de intrinsieke motivatie hebben om met jeugd te werken. Daarna hielden we een groep van

Stagiairs

Naast stageplaatsen dienen er uiteraard ook stagiairs te worden gevonden. Koen Korteweg: "Toen we dit jaar in de gevangenis van Wortel aankondigden dat er de mogelijkheid was om voetbaltrainer te worden, was er meteen veel positieve respons. In eerste instantie zijn de bezielers van het project, Thomas Chatelle (zie kader, nvd) en Guy Beckers van Voetbal Vlaanderen in de gevangenis voor een veertigtal gevangenen komen vertellen wat de opleiding inhoudt, wat de deelnemende gedetineerden konden verwachten van de organiserende partners. Maar ook wat de organiserende partners verwachten van de deelnemende

tien personen over, die konden starten met de interne module, waarvan er acht die hebben afgerond. Van die acht is er één deelnemer gestopt, voor twee hebben we geen stageplaats gevonden. En van de vijf stagiairs zijn er ondertussen twee gestopt, omdat het niet combineerbaar was met andere zaken waar ze mee bezig zijn. Zo hebben we momenteel nog drie actieve stagiairs, onder wie Kevin."

Zijn er binnen het project ook al vrouwelijke gedetineerden die de stage tot voetbaltrainer volgen? "Momenteel wordt er nog maar enkel met de gevangenis van Wortel samengewerkt, een loutere mannengevangenis", zegt

"DE OPRICHTER VAN DE CITY PIRATES WORDT TOT BARON BENOEMD. DIE ZAL ONGETWIJFELD SCHITTEREND WERK HEBBEN GELEVERD, MAAR WIJ DOEN JUUST HETZELFDE OP KLEINERE SCHAAL"

Gerrit Van Nueten, voorzitter KSKS Herentals

Our dream is
to make the whole world move, no
matter your ability or age.

Mass Participation & Spectator Events •
Personal & Corporate Well-Being • Hospitality •
Consulting & Activation • Digital Sports Media •
Data Capturing & Consumer Profiling •
Ambassador & Personality Representation

GOLAZO
LET'S MOVE!
WWW.GOLAZO.COM

Kortweg: "Maar misschien is in de toekomst de gevangenis van Hoogstraten een optie. Daar verblijven ook vrouwelijke gedetineerden en dat is meer een open gevangenis, waar er misschien meer mogelijkheden zijn binnen bepaalde tijdsbestekken."

En kan dit project ook worden doorgetrokken naar andere sporten dan enkel voetbal? Kortweg: "In samenwerking met Sport Vlaanderen is er in 2022 wel de opleiding Start 2 Coach, die zij aanbieden, georganiseerd in de gevangenis van Gent. En we blijven kijken naar opportuniteiten voor andere opleidingen."

Kortweg legt uit hoe de concrete invulling van het project eruitziet. "We kunnen de titel 'Start To Coach' niet gebruiken. Die titel is al in gebruik bij Sport Vlaanderen, we noemen het dus 'basisprincipes voor voetbaltrainers'. Dat is een heel laagdrempelige opleiding binnen Voetbal Vlaanderen die zestien uur duurt, normaliter vier zaterdagdagen na elkaar telkens vier uur. Maar omdat we in de gevangenis door andere activiteiten niet kunnen werken in blokken van vier uur, verspreiden we dat over acht momenten van telkens twee uur. Deze opleiding is praktijkgericht, en op de demotrainingen binnen de gevangenis zijn de deelnemers zelf dan eventjes jeugdspelertjes. Die vooropleiding, die we in Wortel in november zijn opgestart, is door omstandigheden wat uitgelopen, waardoor we pas later met de stages konden aanvangen: eind februari, begin maart. Om het geleerde in de praktijk te kunnen brengen is een stage van twaalf weken ideaal. De gevangene, in het geval van de stagiair van vandaag Kevin, krijgt om zijn stage te kunnen volbrengen een uitgaansvergunning. Sommige andere gedetineerden doen hun stage middels elektronisch toezicht, met een enkelband dus. Die hebben iets meer vrijheid en kunnen zich makkelijker verplaatsen. Maar gedetineerden met een uitgaansvergunning kunnen enkel terecht op de woensdagnmiddagtrainingen. De avondtrainingen kunnen voor hen niet, want ze moeten voor een bepaald uur weer binnen zijn."

Houvast

Wat zijn de drijfveren, de intrinsieke motivatie, van de gedetineerde zelf? Kortweg: "Je gaat met jeugdtrainerschap na je vrijlating niet in je levensonderhoud kunnen voorzien, maar toch zijn er voor de gevangenen een aantal andere nuttige redenen om in het aangeboden project in te stappen. Enerzijds een zinvolle dagbesteding, anderzijds jezelf ontwikkelen, met zicht op terugkeer in de maatschappij. Maar misschien moeten we het aan de gedetineerde zelf vragen!"

Die gedetineerde of stagiair-voetbaltrainer is Kevin – om redenen van confidentialiteit vermelden we geen achternaam en wordt hij ook niet afgebeeld op deze pagina's. Het toeval wil dat Kevin uit de regio afkomstig is en ooit als jonge, beginnende voetballer een paar jaar op de club speelde. Nu, zoveel jaren later, staat hij er opnieuw op het veld en wordt hij door de vaste trainers Yannick en Jente gecomplicen-

"VOETBALVERSTAND KAN JE BIJBRENGEN, MAAR DE GEDETINEERDE MOET WEL AL DE INTRINSIEKE MOTIVATIE HEBBEN OM MET JEUGD TE WERKEN"

Koen Kortweg

teerd met zijn werk tijdens de training. "Vandaag heb ik voor de eerste keer een volledige training gegeven, en dat is erg goed meegevallen", vertelt Kevin. "In het verleden zijn er wel wat slechte dingen gepasseerd, ik ben blij dat ik nu iets terug kan doen. Ik ben vroeger gestopt met voetballen nadat ik mijn voet had gebroken, daarna ben ik alleen maar in de problemen gekomen. In de gevangenis ben ik erg veel bezig met voetbal, het meeste van mijn tijd eigenlijk. Tijdens de wandeling zelf voetballen, daarna in de cel op televisie kijken. Toen via een papertje de oproep kwam om voetbaltrainer te worden, ben ik naar de informatiesessie gegaan en heb ik me daarna ingeschreven. Dit is écht een mooie kans die we hier krijgen."

"De eerste keer op training was het een kwestie van kennismaken en daarna vooral van observeren", vervolgt Kevin. "De tweede training mocht ik al eens een eerste oefening geven, en dan bouwt zich dat gaandeweg op: twee oefeningen, drie oefeningen ... Tot ik vandaag voor het eerst de volledige training

heb gedaan." Kevin laat trots zijn trainingsvoorbereiding zien. "Als ik buiten ben op verlof, zoek ik dat allemaal op. Dan probeer ik alles al voor te bereiden. Wanneer ik opnieuw vrijkom, ga ik een opleiding in de bouw volgen en zou ik daarnaast graag training willen blijven geven. Een bezigheid, kwestie van positieve dingen te blijven doen."

Zijn de jeugdspelers op de hoogte van Kevins situatie? "Zeker, en ze vragen daar ook weleens naar. Dan zeg ik dat er een moeilijke periode is geweest in mijn leven, waarin ik foute dingen heb gedaan. Ik kan er met hen natuurlijk niet te diep op ingaan."

Wat dient het eindresultaat te zijn? Kortweg: "Aan het eind van het traject krijgt de gedetineerde-stagiair een getuigschrift voor beginnend voetbaltrainer bij Voetbal Vlaanderen. Hij kan daarmee gaan deelnemen aan de opleiding UEFA C, waarbij hij een vrijstelling krijgt voor een aantal vakken. Dat bekijken we dan samen met Voetbal Vlaanderen, geval per geval

Sommigen willen er verder in gaan, anderen niet. Sommigen hebben de competenties ervoor, anderen niet." En in het concrete geval van Kevin, kan hij na zijn vrijlating opnieuw terecht bij KSKS Herentals? Voorzitter Van Nueten: "Zeer zeker, dat is de bedoeling! Als hij dat ziet zitten natuurlijk, en dat hopen we. Dan heeft hij een houvast en hebben wij er een trainer of hulptrainer bij. Het zou jammer zijn als het hierna stopt. We bieden hier een kans, ik denk dat dit de ideale manier kan zijn om de draad opnieuw op te pikken. En om contacten te leggen. We hebben hier 150 sponsors. Als ik morgen naar de transporteur bel en Kevin heeft een rijbewijs, is hij overmorgen met een camionette aan het rijden en heeft hij een inkomen. Dat zijn dingen waar wij voor kunnen zorgen, en in het verleden ook al voor hebben gezorgd. Soms loopt dat goed af, soms ook niet. Maar je kunt niet meer dan je best doen." ■

INITIATIEFNEMER THOMAS CHATELLE

Thomas Chatelle was ooit voetballer bij onder andere AA Gent, Anderlecht en Racing Genk en verzamelde drie caps bij de nationale ploeg. Tijdens de opleiding Postgraduaat Sportmanagement aan de VUB wijdde hij zijn Sport Business Project aan de mogelijkheid om gedetineerden van het voetbaltrainerschap te laten proeven. Dit stond er in de inleiding van dat SBP: "Het was voor mij belangrijk om van dit afstudeerwerk een concreet project te maken dat sport en maatschappelijk engagement combineerde. Mijn ervaring als profvoetballer heeft me geleerd dat berichtgeving in de media en de daarbij horende bekendheid schadelijke gevolgen kunnen hebben, maar tegelijkertijd ook deuren kunnen openen en een geweldig hulpmiddel kunnen vormen om goede doelen te dienen. Bovendien is sport als middel in het algemeen en voetbal in het bijzonder ongetwijfeld een van de beste manieren om culturele, sociale en religieuze 'barrières' te doorbreken. Een prachtig hulpmiddel om mannen en/of vrouwen te (her)integreren in een samenleving die steeds meer op zichzelf is aangewezen. Ik heb persoonlijk, tijdens voetbalwedstrijden georganiseerd in verschillende gevangenis, kunnen ervaren hoe de barrières tussen gedetineerden, bewakers, journalisten en (voormalige) profvoetballers wegvielen. Dit wegvallen van barrières zorgde ervoor dat de deelnemers zonder enige vorm van taboes gesprekken konden voeren met externe begeleiders, voetballers, journalisten ... Alsof een voetbalwedstrijd ervoor gezorgd had dat de maskers wegvielen en niemand zich meer veroordeeld voelde, maar terug 'mens' was.

Tijdens deze gesprekken viel één ding vooral op: de gedeelde passie voor voetbal, een club, een team, een speler ... Passie is de drijvende kracht achter dit project, het is de start van iets nieuws, iets anders. Het is ook deze drijvende kracht die ervoor zorgt dat gedetineerden willen investeren in een opleiding die perspectieven voor de toekomst biedt. Zonder passie is er geen vooruitzicht en zonder vooruitzicht is er geen gedegen re-integratie mogelijk.

Het is op basis van deze reflectie dat ik mijn pilootproject heb opgebouwd. Om duurzaam te zijn zal het project gebaseerd moeten zijn op publieke en private investeringen. De publieke sector heeft er zeker alle belang bij om te investeren in de re-integratie van gedetineerden in de samenleving. De vicieuze cirkel van recidive is immers niet alleen zeer kostbaar voor de samenleving, maar zorgt ook voor meer misdaad in diezelfde samenleving. Nieuwe gevangenisstrafbouwen is echt niet de oplossing, maar vergroot alleen maar de kans op recidive als we als maatschappij deze tijd achter de tralies niet zinvol invullen."